

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська організація
«Християнська академія педагогічних наук України»**

«Вісник науки та освіти»

***(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)***

Випуск № 8(26) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public organization

"Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 8(26) 2024

Kiev – 2024

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 8(26) 2024. С. 1544

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 02.09.2024, № 1/9-24)

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України
10.10.2022 № 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології (спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки (спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології (спеціальність - 035 філологія).**

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, громадської наукової організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання» та громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а, також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, лінгвісти, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а, також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходить застосування тематика наукового журналу.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна).

Редакційна колегія:

- ✚ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✚ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✚ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✚ Вакулик Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✚ Волошенко Марина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Державного університету "Одеська Політехніка" (Одеса, Україна)
- ✚ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✚ Головна Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✚ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✚ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)
- ✚ Котельницький Назар Анатолійович - кандидат історичних наук, доцент кафедри права Чернігівського інституту інформації, бізнесу та права Міжнародного науково - технічного університету імені академіка Юрія Бугая, член - кореспондент Центру українських досліджень Інституту Європи РАН (Чернігів, Україна)
- ✚ Косетар Уляна Петрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Куриш Наталія Костянтинівна – кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-навчальної роботи, Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області (Чернівці, Україна)
- ✚ Линтвар Ольга Миколаївна - кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Литвинська Світлана Віталівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови та культури Національного авіаційного університету, (Київ, Україна)

- ✚ Матійчин Ірина Мстиславівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Дрогобич, Україна)
- ✚ Матяш Ольга Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Мацько Віталій Петрович - доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (Хмельницький, Україна)
- ✚ Михайленко Любов Федорівна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри алгебри і методики навчання математики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (Вінниця, Україна)
- ✚ Михальчук Роман Юрійович - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри всевітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- ✚ Мізюк Вікторія Анатолівна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- ✚ Міщенко Ірина Іванівна - кандидат мистецтвознавства, доцент, Заслужений працівник культури України, член Національної спілки художників України, доцент кафедри мистецтвознавчої експертизи Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Ніколаєв Микола Ілліч - доктор історичних наук, професор кафедри історії на методику її навчання Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Одеса, Україна)
- ✚ Новік Крістіна Іванівна - керівник освітнього проєкту Teacher Education Манчестерського університету (Великобританія)
- ✚ Осова Ольга Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (Харків, Україна)
- ✚ Палічук Юрій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри медицини катастроф та військової медицини Буковинського державного медичного університету (Чернівці, Україна)
- ✚ Потенко Людмила Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, директор Черкаського інформаційно-учбового тренінгового центру Національного університету «Одеська юридична академія», доцент кафедри іноземних мов НУ «ОЮА», членкиня Центру українського-європейського наукового співробітництва (Одеса, Україна)
- ✚ Присяжнюк Олексій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всевітньої історії та методології науки ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
- ✚ Прокопович Лада Валеріївна - доктор філософських наук, професор кафедри культурології та філософії культури Національного університету «Одеська політехніка» (Одеса, Україна)
- ✚ Робак Ігор Юрійович - доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри суспільних наук Харківського національного медичного університету (Харків, Україна)
- ✚ Руденко Юлія Анатоліївна - доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського (Одеса, Україна)
- ✚ Сидоренко Сергій Іванович - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✚ Сіявська Олена Олександрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (Одеса, Україна)
- ✚ Січкаренко Галина Геннадіївна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри документознавства та інформаційної діяльності Державного університету телекомунікацій (Київ, Україна)
- ✚ Скляр Ірина Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української філології, доцент кафедри світової літератури Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ Донбаський Державний педагогічний університет, постдокторант(м. Дніпро, Україні)
- ✚ Степанова Наталя Михайлівна - кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти, заступник з науки директора ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (Черкаси, Україна)
- ✚ Стратулат Наталя Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри правничої лінгвістики Національної академії внутрішніх справ, (Київ, Україна)
- ✚ Супрун Володимир Миколайович – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- ✚ Тележкіна Олеся Олександрівна - доктор філологічних наук (спеціальність "Українська мова"), доцент, професор кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, (Харків, Україна)
- ✚ Толочко Світлана Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна)
- ✚ Хитровська Юлія Валентинівна - доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Київ, Україна)
- ✚ Федотова Оксана Олегівна - доктор історичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри інформаційної діяльності Маріупольського державного університету (Київ, Україна)
- ✚ Чікарькова Марія Юрійівна - доктор філософських наук (спец. "філософія культури"), професор кафедри філософії та культурології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
- ✚ Шандра Наталя Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- ✚ Шевель Інна Петрівна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв (Київ, Україна)
- ✚ Шеремет Інєса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- ✚ Шологон Лілія Іванівна - доктор історичних наук, доцент, професор кафедри історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Івано-Франківськ, Україна)
- ✚ Щербак Олена Володимирівна - кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри прикладної лінгвістики Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв, Україна)
- ✚ Янкович Олександра Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)
- ✚ Ярослав Сирник - доцент кафедри етнології та культурної антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

- Avchinnikova H.D.** 17
*HOW THE GERMAN LANGUAGE IS BEING TRANSFORMED THROUGH
THE PERIODIZATION OF ENGLISH BORROWINGS*
- Kocherga G.V., Radkevych G.Yu.** 28
*NATIONALLY-MARKED PHRASES IN THE LANGUAGE-MENTAL
DISCOURSE OF UKRAINIANS*
- Koliasa O.V.** 40
*BEYOND WORLDS: THE ROLE OF NON-VERBAL GRAPHICS IN
POSTMODERN LITERARY TEXTS*
- Styrnik N.S.** 53
*OBSTACLES IN LEARNING AND USING ENGLISH FOR INTERNATIONAL
STUDENTS OF DIFFERENT FIRST LANGUAGE ORIGINS*
- Synyshyna Yu.A.** 68
*TEACHING ENGLISH AS A SECOND LANGUAGE (TESL): METHODS AND
CHALLENGES IN TEACHING ENGLISH TO NON-NATIVE SPEAKERS*
- Tkachenko N.D.** 77
DEDUCTIVE FUNCTIONS OF THE STYLISTIC DEVICES IN FABLES
- Альбота С.М., Парасюк М.В.** 90
*ХАРАКТЕРИСТИКА Й ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО РОЗУМІННЯ
ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ*
- Артеменко С.Б.** 99
*СОЦІОЛОГІЯ НАУКИ Й СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ КРИЗЬ ПРИЗМУ
МІЖМОВНИХ ОМОНІМІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (СОЦІОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ)*
- Бабелюк О.А.** 112
*ГРАФІЧНА МОВНА ГРА ЯК ВИЯВ ПОЛІФОНІЇ НАРАТОРІВ: ПРАГМА-
СТИЛІСТИЧНИЙ РАКУРС*
- Баланаєва О.В., Мамонова О.І., Дзевицька Л.С.** 126
*ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ*
- Варинська А.М.** 142
КОНЦЕПТ-СИМВОЛ «ПРАПОР» В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Гансчко В.В. <i>ПАРАЛІНГВІСТИКА: ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ТА СУЧАСНИЙ СТАН</i>	154
Горда О.М. <i>КОНЦЕПЦІЯ НОВОГО НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ «СПІЙМАЙ СКОВОРОДУ»</i>	163
Григоренко Т.В., Артёмова Є.О., Николаєва А.А. <i>ІННОВАЦІЇ В ГАЛУЗІ ІТ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В ЛЕКСИЦІ: АНАЛІЗ НОВИХ ТЕРМІНІВ</i>	175
Загородня Л.З. <i>РЕФЕРЕНЦІЙНИЙ СТАТУС БУТТЄВОГО РЕЧЕННЯ: ПЕРЕКЛАДО- ЗНАВЧИЙ АСПЕКТ</i>	186
Зеленська О.П. <i>ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ДЕКЛАРАЦІЇ (на матеріалі Декларації незалежності США)</i>	198
Зінченко В.М., Морараш Г.В., Риженко К.В. <i>МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЛОВОЇ МОВИ: СТАНДАРТИ- ЗАЦІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ</i>	217
Івасишина Т.А., Дем'яненко Н.Б. <i>БІБЛІЙНІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ У ПОЛЬСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ МАС- МЕДІА</i>	236
Йолкіна Л.В. <i>МІСЬКИЙ ТА СІЛЬСЬКИЙ ТЕКСТИ В ОПОВІДАННІ ІВАНА НЕЧУЯ- ЛЕВИЦЬКОГО «ВОЛЬНЕ КОХАННЯ»</i>	250
Кінджибала О.С., Харина А.О. <i>РОЗБІЖНОСТІ ТА АНАЛОГІЇ В КОРЕЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МІФОЛОГІЇ</i>	261
Кошарний К.А. <i>АНАЛІЗ АНГЛО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ</i>	271
Лазоренко Є.І. <i>РІЗДВЯНЕ ОПОВІДАННЯ У ТВОРЧОСТІ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ</i>	283
Лисак В.М., Попадинець М.В. <i>ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ЕТИКЕТУ УКРАЇНЦІВ У РЕТРОСПЕКТИВІ</i>	298
Мунтян О.О. <i>ЗАПОЗИЧЕНІ ТЕРМІНИ В УКРАЇНСЬКОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ</i>	310

- Островський О.О.** 321
*СТУПЕНЕВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У КРАЇНАХ ЄС*
- Павлюк Н.Л.** 330
ЖАНРОВЕ РОЗМАЇТТЯ ІСТОРИЧНОЇ ПРОЗИ ПЕТРА КРАЛЮКА
- Передон Н.О.** 342
*НЕВЕРБАЛЬНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ІНІЦІАТОРА
ПРИМИРЕННЯ*
- Поляруш Н.С., Король І.М.** 355
ЖІНКА І ВІЙНА В ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ДОБИ
- Птуха В.А., Кухта В.В., Дуб О.Б.** 366
*РОЛЬ АНГЛІЦИЗМІВ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ВПЛИВ
НА РОЗВИТОК ЛЕКСИКИ ТА ГРАМАТИКИ*
- Сабат С.І., Мороз Н.І., Луців Р.С.** 378
*АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ*
- Сизоненко Н.М.** 391
*КОМАНДНА ГРА ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА
ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)*
- Скиба О.В., Сорокіна О.С.** 406
*ШЛЯХИ ВИВЧЕННЯ ТВОРІВ ВЕСІЛЬНОЇ ТЕМАТИКИ НА ШКІЛЬНИХ
УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ*
- Стеценко Н.М., Гетіна А.Д.** 423
*СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ РЕАЛІЙ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ПЕРЕКЛАДІ
ПОВІСТІ ДЖЕКА ЛОНДОНА «БІЛЕ ІКЛО»*
- Стрелок Н.В., Перова С.В., Козлов Є.Д.** 438
*ОЦІНКА МОТИВАЦІЙНОГО ТА ОСВІТНЬОГО ЕФЕКТУ ВИКОРИСТАННЯ
ГЕЙМІФІКАЦІЇ В МЕТОДИЦІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ*
- Федькова І.А., Сіладі В.В., Стрелок Н.В.** 451
*ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТРАДИЦІЙНИХ ТА СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ
ДО ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ*
- Фоміна Л.В., Калініченко О.В.** 466
*МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У
КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ: ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ЛІНГВІСТИЧНІ
АСПЕКТИ*

Фоміна Л.В., Калініченко О.В., Дзинглюк О.С. <i>МОВЛЕННЄВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТИВ В УКРАЇНІ</i>	479
Халаши П.А. <i>ФУНКЦІЙНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІХ АНТРОПОНІМІВ В ІСТОРИЧНОМУ ФЕНТЕЗІ Н. ДОВГОПОЛ «ЗНАЙТИ КРАЇНУ АМАЗОНОК»</i>	489
Циганок І.Б. <i>МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ОСВІТНЬО- НАУКОВІЙ, ПРОФЕСІЙНІЙ І ДІЛОВІЙ СФЕРАХ</i>	499
Чорний І.В. <i>НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ІСТОРИЧНИХ ДЕТЕКТИВАХ В. ДОБРЯНСЬКОГО</i>	510
Швець Ю.В. <i>ФРАЗЕОЛОГІЗМИ З ГУСТАТОРНИМ КОМПОНЕНТОМ У ЛІНГВО- МЕНТАЛЬНОМУ ФОКУСІ: ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ (НА МАТЕРІАЛІ ЗРАЗКІВ КЛАСИЧНОЇ І СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ 18 – 21ст.)</i>	522
Шоля І.С. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ КЛИЧНОГО ВІДМІНКА (ВОКАТИВУ) У ПРОФЕСІЙНОМУ СПІЛКУВАННІ</i>	540
СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»	
Bets Yu.I., Bets I.O. <i>INTENSIFICATION OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION PROCESS OF THE FUTURE TRANSLATOR USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES</i>	550
Burak V.G. <i>MODERNIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF HOTEL AND RESTAURANT SPECIALISTS IN THE CONDITIONS DIGITIZATION OF EDUCATION AND DISTANCE LEARNING</i>	561
Chornous V.P. <i>THE THEORETICAL ASPECTS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS</i>	574
Chyrva H.M., Honcharuk V.V. <i>METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF THE FORMATION OF BUSINESS ETHICS IN MODERN CONDITIONS</i>	583
Gusak L.Ye., Malenytskyi D.S. <i>CREATIVE APPROACHES IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING</i>	594

- Hurin R.S.** 604
FROM THE EXPERIENCE OF TEACHING THE COURSE «THEORETICAL AND METHODOLOGICAL PROBLEMS OF PSYCHOLOGY» TO THE MAGISTRATES OF PSYCHOLOGY
- Novakivska L.V.** 614
STUDYING UKRAINIAN LITERATURE IN THE SYSTEM OF SPECIALIZED EDUCATION
- Shayner H.I., Havran M.I., Krasa H.V.** 627
REALITIES AND TRENDS OF ACADEMIC MOBILITY OF STUDENTS AT UKRAINIAN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS
- Svyrydenko D.B., Revin F.H.** 638
THE ECONOMIC FACTORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
- Анпілогов Д.І.** 652
ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ ПРИ НАВЧАННІ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
- Барсуковська Г.П., Клевака Л.П., Кирста Н.Р.** 664
МУЛЬТИМОДАЛЬНІ ПІДХОДИ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ ДЛЯ ДОШКІЛЬНИКІВ: РОЗКРИТТЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ
- Бацуровська І.В., Лимар О.О.** 678
ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЯКІСТЬ ОСВІТИ
- Близнюк М.М., Шевченко А.І.** 689
ФАХОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ
- Богоніс П.Л.** 703
ПОЧАТКОВЕ НАВЧАННЯ ПІДЛІТКІВ В НАРОДНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ КОЛЕКТИВІ (СУЧАСНИЙ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДИСКУРС)
- Бондаренко Т.Г., Погрібна О.О.** 717
СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВА ОРГАНІЗАЦІЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ПРОЄКТУ СТУДЕНТІВ-МЕДІЙНИКІВ
- Бондарович О.П., Волков М.С., Богданов М.В.** 736
ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ В НАВЧАЛЬНО-ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СПОРТСМЕНІВ
- Ботузова Ю.В.** 751
СВІТОГЛЯДНИЙ КОНТЕКСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

- Будовська Н.А., Краснощок А.В.** 761
ВИКОРИСТАННЯ ІКТ У НАВЧАННІ ДИСЦИПЛІН СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ
- Вергун А.Р., Сергієнко В.О., Ягело С.П., Вергун О.М., Калитовська М.Б., Кіт З.М., Олексюк О.Б., Карпишин Н.В., Мацяк Ю.М.** 775
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРВИННОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НА НАЯВНІСТЬ ПЛАГІАТУ НАУКОВИХ ПРАЦЬ СПІВРОБІТНИКІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ: АНАЛІЗ ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНОГО ДОСВІДУ
- Вінтюк Ю.В.** 794
ЗАСТОСУВАННЯ ФІЛЬМОТРЕНІНГІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХОВИХ ПСИХОЛОГІВ
- Воронкова А.А., Басюк Л.В., Зайка Т.П.** 809
ВПЛИВ АВТОМАТИЗОВАНИХ СИСТЕМ ПЕРЕВІРКИ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ЯКІСТЬ ОСВІТИ В УКРАЇНІ
- Голюк О.А., Палій А.М., Слатвінська А.А.** 826
КОНТЕКСТНО-КОМПЕТЕНТІСНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ: АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ
- Гриньов Р.С.** 837
ДИДАКТИЧНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ТА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ
- Демченко В.М.** 848
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
- Десятник К.В., Грицак П.О.** 862
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Дмитренко В.І.** 877
ДИСЦИПЛІНА «ОРГАНІЗАЦІЯ АНІМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРА З ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЇ: ДОСВІД ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В. Г. КОРОЛЕНКА
- Довженко Т.О.** 889
ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

- Єфімчук О.М., Макода С.Л., Сандульський С.М., Луцько П.Є., Петрик О.О.** 902
ТАНЕЦЬ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ТА КОМУНІКАЦІЇ
- Жовтоніжко І.М., Боднар М.О.** 917
*ЯКІСТЬ ОСВІТИ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ ТА ШЛЯХИ ДО МАЙБУТНІХ
ЗМІН (НА ПРИКЛАДІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ЕЛЕКТРО-
ННИХ ПОСІБНИКІВ)*
- Заєць С.С., Кривохижа А.М., Маркіна В.В.** 931
*ЛІДЕР ТА ВИБІР ЛІДЕРСТВА В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ –
ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ*
- Ігнатенко Н.В.** 946
*ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В ШКОЛІ У
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 1991-1996 РР.*
- Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д.** 959
*ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМУ «ЗБІЛЬШЕННЯ-ЗМЕНШЕННЯ» У
ПРАКТИЦІ КАЗКОТЕРАПІЇ*
- Канішевська Л.В.** 972
*ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-
КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ*
- Каньоса Н.Г., Бабюк Т.Й.** 982
*ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ОСНОВІ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ
СУБ'ЄКТАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ*
- Кравченко О.П.** 996
*ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ФАРМАЦЕВТІВ У СВІТЛІ СУЧАСНИХ
ПОТРЕБ*
- Литвин І.М., Байдюк Н.В.** 1003
*ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ТА
БАТЬКІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО
НАВЧАННЯ*
- Лі Юйлін** 1012
*СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ЕСТЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ ВЧИТЕЛЯ
МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА*
- Маслова І.А., Нашкородова К.В., Пукаленко В.А.** 1021
*ОСВІТНЄ ПІДПРИЄМНИЦТВО: НОВИЙ ВИКЛИК ПЕДАГОГІЧНІЙ
ПРАКТИЦІ*

- Миздренко О.М., Годун Н.І., Палієнко О.А.** 1033
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТРАВМАТИЗМУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ
- Москаленко А.М.** 1052
ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ В МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ
- Найда Р.Г., Панченко О.О.** 1064
ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ СТВОРЕННЯ РОЗВИВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
- Поляк-Свергун М.М.** 1077
МЕТОДИКА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ І НАВИЧОК У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ
- Прокопів Л.М.** 1089
ОСОБЛИВОСТІ ДОБРОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ І ПОЛЬЩІ (90-ТІ РР. ХХ-ПОЧАТОК ХХІ ст.)
- Пупена В.Ю.** 1102
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ
- Радул О.С., Радул В.В., Михайліченко І.В.** 1113
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (20-І РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ)
- Реброва Г.О., Галіцян О.А.** 1127
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МИСТЕЦЬКОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА
- Резунова О.С.** 1136
РОЗВИТОК НАВИЧОК РЕФЛЕКСІЇ ЯК НЕОБХІДНОГО КОМПОНЕНТА САМОЕФЕКТИВНОГО ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
- Ровенчак І.І., Котик Л.І.** 1145
АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА СУСПІЛЬНА ГЕОГРАФІЯ» У ВИЩІЙ ШКОЛІ
- Самойленко О.А., Антонюк О.І., Патлайчук О.В.** 1159
УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОЦЕСОМ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

- Степанова Н.М.** 1171
*РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ
ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ У
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ*
- Теренко О.О.** 1183
*СТАН ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД РИНКОВИХ ВІДНОСИН (1866-
1900) У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ*
- Трейтяк Д.В.** 1197
*ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УМОВАХ
РОЗВИТКУ СИСТЕМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ*
- Трофименко О.А.** 1209
*КРИТЕРІЙ ТА ПОКАЗНИКИ ВИМІРЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ
ПОЗИЦІЇ ПЕДАГОГА*
- Філіпчук О.Р.** 1219
*СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ШКОЛЯРІВ У
СУЧАСНОМУ ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ*
- Фоміна Л.В.** 1228
*ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО – ОСНОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ*
- Хань Цзяє** 1243
*ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ
ЦІННІСНОГО СВІТОГЛЯДУ У СТУДЕНТІВ МИСТЕЦЬКИХ КОЛЕДЖІВ
КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ*
- Харченко І.І.** 1258
*МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МОТИВАЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
ЗДОБУВАЧІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ПСИХОДАГНОСТИЧНИЙ
АСПЕКТ*
- Чопак Є.В.** 1270
*ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬ-
ТУРНОГО МОВЛЕННЄВОГО СЕРЕДОВИЩА*
- Шанскова Т.І., Коновальчук І.М., Рудницька Н.Ю.** 1281
*ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕАТИВНИХ ОСВІТНІХ
ТЕХНОЛОГІЙ*
- Шпак В.П., Гнезділова К.М.** 1291
*ТЕОРІЯ КОННЕКТИВІЗМУ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

- Алєєва Я.А.** 1305
РЕСТИТУЦІЯ МАЙНА РЕПРЕСОВАНИХ РАДЯНСЬКИМ РЕЖИМОМ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ
- Бабич В.І.** 1319
АНТИАЛКОГОЛЬНА КАМПАНІЯ ЧАСІВ ПЕРЕБУДОВИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ УРСР (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ОБЛАСНОЇ ПРЕСИ)
- Виговський М.Ю.** 1335
ВСЕУКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКОВНА РАДА І ЦЕРКОВНА ПОЛІТИКА УНР ТА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ПЕРШИХ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ 1917-1920 РОКІВ
- Горохівський П.І.** 1347
СОЦІАЛІСТИЧНЕ ЗМАГАННЯ У 30-х РОКАХ ХХ ст. ЯК ЗАСІБ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРУДЯЩИХ (на матеріалах преси Христинівського району)
- Дем'янчук А.Л.** 1359
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ТА СТАН САКРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗЕМЛЯХ УКРАЇНИ ХVІІІ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ
- Доценко В.О.** 1373
БОРОТЬБА ПОГЛЯДІВ ТА ІДЕНТИЧНОСТЕЙ ЯК ВІДЗЕРКАЛЕННЯ ЦЕРКОВНОЇ ПОЛІТИКИ МІНІСТРІВ ІСПОВІДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ ВАСИЛЯ ЗЕНЬКІВСЬКОГО ТА ОЛЕКСАНДРА ЛОТОЦЬКОГО
- Жолоб М.П.** 1386
ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ОГІЄНКА НА ПОСАДІ МІНІСТРА ІСПОВІДАНЬ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ЯК АПОГЕЙ ТА ПІДСУМОК УКРАЇНІЗАЦІЇ ТА УПОРЯДКУВАННЯ ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ В ДОБУ ПЕРШИХ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ 1917-1920 РОКІВ
- Журило Д.Ю.** 1399
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ ЧАСІВ ГЕТЬМАНАТУ НА ПРИКЛАДАХ ПРОФЕСОРІВ МУХАЧОВА ТА БАРАБАШОВА
- Задворний А.О.** 1413
РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ЄС В ПОЛЬЩІ У ПЕРІОД 2004-2006 РР.

Задорожнюк А.Б. 1420
*ФОТОГРАФІЧНІ ЗОБРАЖЕННЯ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО КІН. ХІХ –
ПОЧ. ХХ СТ. ЯК НАУКОВЕ ДЖЕРЕЛО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ
«ІСТОРІЯ ПОДІЛЛЯ»*

Кінд-Войтюк Н.В. 1434
МАСОНСТВО В УКРАЇНІ У ХVІІІ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Кліщ О.Л. 1449
*ТРАДИЦІЙНЕ ЗЕМЛЕРОБСТВО ЯК ОСНОВА ГОСПОДАРСЬКОГО
ЗАНЯТТЯ НА БОЙКІВЩИНІ*

Мельник Т.Г. 1458
АДВЕНТИСТИ СЬОМОГО ДНЯ НА ПОДІЛЛІ В 1921-1941 РОКАХ

Плазова Т.І. 1468
*АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ МАНІПУЛЯТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З БОКУ
РОСІЇ В КОНТЕКСТІ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ*

Синчак Б.А., Полумисна О.О. 1483
*ПРОБЛЕМАТИКА ЦИТУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМИ МЕДІА ІНОЗЕМНИХ
ЗМІ*

Троян П.Ю. 1492
*ЗВ'ЯЗКИ ВІДОМОГО МАНДРІВНИКА М. МИКЛУХО-МАКЛЯЯ З
УКРАЇНОЮ*

Фрадкіна Н.В. 1508
*ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ М.Ф. СУМЦОВА (ДО 170-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ)*

Чучалін О.П. 1519
*МОНАСТИРІ ТА ЧЕРНЕЦТВО КИЇВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ СИНОДАЛЬНОГО
ПЕРІОДУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ*

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО»

Прокопович Л.В. 1534
РЕКЛАМНИЙ КОСПЛЕЙ В ДРАМАТУРГІЇ СУЧАСНОГО КІНО

УДК 378.015.2.005

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8\(26\)-1228-1242](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-8(26)-1228-1242)

Фоміна Людмила Володимирівна кандидат філологічних наук, професор, Харківський національний медичний університет, завідувач кафедри української мови, основ психології та педагогіки, пр. Науки, 4, м. Харків, <https://orcid.org/0000-0001-5191-3596>

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЗВО – ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Анотація. У сучасних умовах освітніх реформ кардинально змінюється статус педагогів та їх виховні функції, внаслідок чого підвищуються вимоги до їхньої професійної компетентності та навичок. Тенденції розвитку освіти та інтеграційні процеси, що відбуваються в сучасному суспільстві та в освіті, висувають на перший план потребу у всебічно розвинених, соціально активних педагогічних кадрах з фундаментальною науковою підготовкою, багатою внутрішньою культурою та високим рівнем педагогічної майстерності. Це знаходить своє відображення у підвищенні якості освітніх послуг, прозорості функціонування знань та методів моніторингу їх розвитку на рівні освітнього процесу та ін. Провідним чинником, визначальним якість підготовки фахівців, як медичного профілю, так і інших, є професіоналізм педагога. З наукової точки зору педагогічний професіоналізм визначається через поняття "педагогічна майстерність". Вона може розглядатися як ідеал педагогічної діяльності, який спонукає педагогів до самовдосконалення, і як стандарт, що містить оцінку ефективності педагогічної праці. Тому найважливішою педагогічною проблемою є формування педагогічної майстерності.

У статті розкрито поняття педагогічної майстерності викладача ЗВО. Розкрито структуру педагогічної майстерності, знання, навички, уміння, якими повинен володіти викладач, основні компоненти педагогічної діяльності (гностичний, проєктивний, конструктивний, організаційний, комунікативний). Процес набуття професійно-педагогічних знань є необхідною умовою розвитку майстерності педагога. Воно має величезне значення для розвитку професійних компетенцій майбутнього фахівця, формування його комунікативних та управлінських умінь і навичок, оскільки виховання гармонійної людини, становлення її педагогічної культури та творчого ставлення до дійсності – це шлях

освоєння сутнісних особливостей педагогічної майстерності розвитку здібностей до самостійного сприйняття сучасного життя всебічно розвиненої особистості.

Ключові слова: педагогічна майстерність, педагогічна діяльність, якість педагогічної діяльності, педагогічне вміння, педагогічні навички, викладач, організація вищої освіти.

Fomina Liudmila Volodymyrivna candidate of philological sciences, professor, Kharkiv National Medical University, head of the Department of Ukrainian Language, Principles of Psychology and Pedagogics, Kharkiv, 4 Nauky Ave., <https://orcid.org/0000-0001-5191-3596>

PEDAGOGICAL SKILL OF A VOCATIONAL TEACHER IS THE BASIS OF PROFESSIONAL COMPETENCE

Abstract. In the modern conditions of educational reforms, the status of teachers and their educational functions is radically changing, as a result of which the requirements for their professional competence and skills are increasing. Trends in the development of education and integration processes taking place in modern society and in education bring to the fore the need for comprehensively developed, socially active teaching staff with fundamental scientific training, rich internal culture and a high level of pedagogical skill. This is reflected in the improvement of the quality of educational services, transparency of the functioning of knowledge and methods of monitoring its development at the level of the educational process, etc. The leading factor determining the quality of training of specialists, both medical and other, is the professionalism of the teacher. From a scientific point of view, pedagogical professionalism is defined through the concept of "pedagogical skill". It can be considered as an ideal of pedagogical activity that motivates teachers to self-improvement, and as a standard containing an assessment of the effectiveness of pedagogical work. Therefore, the most important pedagogical problem is the formation of pedagogical skills.

The article reveals the concept of pedagogical mastery of a teacher of higher education. The structure of pedagogical mastery, knowledge, skills, abilities that a teacher should possess, the main components of pedagogical activity (gnostic, projective, constructive, organizational, communicative) are revealed. The process of acquiring professional and pedagogical knowledge is a necessary condition for the development of a teacher's skill. It is of great importance for the development of the professional competences of the future specialist, the formation of his communicative and managerial abilities and

skills, since the education of a harmonious person, the formation of his pedagogical culture and creative attitude to reality is a way of mastering the essential features of pedagogical mastery, the development of abilities for independent perception of modern life comprehensively developed personality.

Keywords: pedagogical skill, pedagogical activity, quality of pedagogical activity, pedagogical skill, pedagogical skills, teacher, organization of higher education.

Постановка проблеми. Орієнтація модернізації системи освіти в країні на значне вдосконалення професійної освіти та підготовки майбутніх спеціалістів, підвищення якості підготовки педагогічних кадрів вважається одним із найважливіших національних пріоритетів. У цьому контексті нова парадигма освіти висувається на перший план особистісно-орієнтований підхід до підготовки майбутнього вчителя, суть якого полягає в орієнтації на особистість вчителя, формування його професійної компетентності шляхом реалізації власної системи цінностей у професійній діяльності. Взаємодія галузі праці та галузі професійної освіти відкриває можливості розвитку професійної компетентності викладачів ЗВО, як головних носіїв інновацій, здатних сприймати нововведення, зробити їх основним механізмом в освітньому процесі. Настав час підготовки педагога-інноватора, який має методологічні та багатоаспектні екологічні знання та вміння, готовий працювати у ЗВО інноваційного типу. Успішне формування «інноваційної людини» передбачає підготовку глобально конкурентоспроможних викладачів, дослідників та управлінців. Володіння високою бінарною підготовленістю, що включає знання основ науки, що викладається, і знання педагогіки та психології вищої школи, готовність до створення, освоєння та використання нововведень, служить гарантом ефективної професійної метадіяльності, пов'язаної з управлінням інноваційно-освітньою діяльністю студентів ЗВО.

Вивчення стану підготовки фахівців для галузі охорони здоров'я у більшості вищів переконує експертів у необхідності його поліпшення, вдосконалення [1]. Вчені шукають нові шляхи організації навчального процесу у ЗВО. Фахівці приходять, на наш погляд, висновку, що вдосконалення системи медичної освіти лежить у галузі гуманітаризації та педагогізації всієї системи професійної підготовки фахівців для медичного сектору економіки України, отже, постає питання про вдосконалення педагогічної компетентності викладачів у системі медичного освітнього кластера. Специфіка професійної, у тому числі й вищої медичної, освіти така, що на посаду викладача дисциплін медичної

спрямованості призначаються особи, які не мають спеціальної педагогічної підготовки, тим більше що прогнозована модель викладача ХХІ століття передбачає, перш за все, професійну, компетентну, творчо розвинуту особистість, у якій превалюють духовно-моральні та ділові якості [2].

Актуальність теми дослідження визначається загальною тенденцією вищої освіти, пов'язаною з підвищенням якості освіти через її гуманізацію та педагогізацію, через озброєння педагогів медичних спеціальностей педагогічними знаннями, формування їх педагогічної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підготовка конкурентоспроможного та затребуваного на ринку праці фахівця вимагає великої педагогічної майстерності. Класики зарубіжної та вітчизняної педагогіки вважали проблему формування педагогічної майстерності однією з найважливіших у навчанні майбутніх викладачів. Одним із перших в історії педагогіки сформулював низку вимог до вчителя та вихователя був Марк Фабій Квінтіліан - найбільший представник педагогічної думки Стародавнього Риму. Він стверджував, що навчання має бути радісним, а його успіх багато в чому залежить від взаємної поваги, довіри та любові між учителем та учнем [3]. Майстерність педагога полягає у вмінні правильно виховувати та навчати дітей з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

Вимоги, яким має відповідати педагог, висвітлено у працях Яна Амоса Коменського [4], Джона Локка [5], Йоганна Генріха Песталоцці [6], Фрідріха Адольфа Дістервега [7] та ін. Останнім часом професійна компетентність педагогів перебуває у центрі уваги багатьох зарубіжних дослідників: Bauer K.-O., Копка А., Brindt S., Katane I, Koballa T., Jr., L. Bradbury, С.М. Deaton, Wong K. Н. Так, К.-О. Бауер, А. Копка, С. Бріндт вважають визначальним «комплекс знань, дій та етики» [8, с. 29]. У процесі професійної діяльності відбувається становлення вчителя через освіту, досвід та рефлексію своєї професійної компетентності. К. Гупта до змісту педагогічної компетентності відносить «знання, навички, погляди, цінності, мотиви та переконання, необхідні для того, щоб бути успішним у своїй професії» [9, с. 67].

У вітчизняній педагогічній науці найґрунтовніші дослідження находимо у працях академіка НАПН України І.А. Зязюна, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривоноса. Основні положення розкриті у праці «Педагогічна майстерність» [10], у роботі Кайдалової Л.Г., Щокіної Н.Б., Вахрушевої Т.Ю. «Педагогічна майстерність викладача» [11]. Зязюн І.А. визначив майстерність вчителя «як найвищий рівень педагогічної діяльності, як прояв творчої активності особистості педагога. Педагогічна майстерність – це комплекс особливостей викладача, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на основі рефлексії» [12].

Формулювання цілей статті: метою є вивчення сутності педагогічної майстерності, її структури, ефективності; дослідження головного показника педагогічної майстерності - педагогічної компетентності, що є інтеграцією досвіду, теоретичних знань, практичних умінь і важливих для педагога особових якостей.

Виклад основного матеріалу. Розвиток інформаційного суспільства породжує нові вимоги до характеру та якості професійної діяльності фахівців вищої кваліфікації, в тому числі медичного профілю. В Булонській Декларації – спільна декларація міністрів освіти Європи від 19 червня 1999 року (Болонський навчальний процес реалізують в Україні з 2005 року), в Законі України «Про освіту», в Законі України «Про вищу освіту» [13] в Постанові Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» та інших нормативно-правових актах відзначено суттєве зростання значимості особистості в житті суспільства, наявність багатоваріантних рішень у всіх сферах діяльності, що вимагають прогностичної оцінки їх наслідків, потреба суспільства у розвитку у фахівців здібностей до активного, гуманістично орієнтованого мислення, формування у них інноваційного перетворюючого інтелекту.

Ключова роль у реалізації нововведень згідно з Болонськими угодами, запровадження компетентнісного підходу до професійної підготовки студентів належить викладачам ЗВО. За основні сторони праці викладача приймаються педагогічна діяльність, педагогічне спілкування та особистість педагога. Складність підготовки викладачів вищої професійної школи полягає в тому, що вони повинні бути фахівцями в різних галузях: знати основи науки, що викладається, знати педагогіку і психологію вищої школи. До основних напрямків та функцій професійно-педагогічної діяльності відносять розвиток, навчання та виховання студентів. Володіння високою бінарною підготовленістю служить гарантом успішної професійної мета-діяльності – діяльності, пов'язаної з управлінням освітньою діяльністю студентів медичного вишу [14]. Задоволення освітніх потреб майбутніх спеціалістів у сфері охорони здоров'я вимагає від викладачів вишів підвищення рівня професійної компетентності та індивідуальної мобільності.

У сучасній інтерпретації педагог вищої школи - це, безумовно, вчений-дослідник, який ретельно осягає особливості різноманітної педагогічної діяльності. Новими вимогами до сучасного педагога є:

- володіння сучасними технологіями, що визначають нові параметри вищої (бакалаврат, магістратура) та професійної школи XXI ст.;
- пріоритет антропоцентричного та культурологічного підходів до процесу навчання та виховання молоді, орієнтованого на розвиток компетентної творчої особистості;

- здатність враховувати в освітньому процесі вікові індивідуальні та особистісні особливості молоді, що навчається, у тому числі і з обмеженими можливостями здоров'я (інвалідів);
- вміння застосовувати різноманітні (у тому числі і здоров'язберігаючі) технології;
- здатність організувати психологічно комфортне освітнє середовище;
- вміння формувати імідж педагога-майстра.

Якість навчання по країнах світу щорічно оцінюється командою US News з проведенням глобального опитування близько 17 000 чоловік. На підставі відповідей респондентів щодо розвитку системи державної підтримки, умов вступу до ЗВО і якостей викладання збираються і аналізуються дані, формується рейтинг держав. Використовувані організацією методології були розроблені глобальною компанією WPP, у зв'язку з чим можна говорити про об'єктивність оцінки [15]. Нижче представлений рейтинг кращих країн за якістю освіти (табл. 1).

Таблиця 1.

ТОП-10 країн по рівню освіти (2024)

Рейтинг	Країна	Індекс рівня (якості) освіти	Індекс можливостей освіти
1	Великобританія	78,2	69,79
2	Сполучені Штати Америки	72	68,74
3	Австралія	70,5	67,52
4	Нідерланди	70,3	67,21
5	Швеція	70,1	66,96
6	Франція	69,9	66,3
7	Данія	69,8	62,54
8	Канада	69,8	61,01
9	Німеччина	69,5	60,64
10	Швейцарія	68,3	60,12

Джерело: *Best Countries for Education*.

URL: <https://immigrantinvest.com/blog/ranking-best-countries-education-quality-en/>

Розглянемо особливості сфери навчання в державах з найкращою освітою в світі: Великобританія. Держава посідає перше місце в рейтингу країн по рівню освіти. У Великобританії налічується 130 ЗВО. Британські університети регулярно займають перші місця в загальних рейтингах кращих вищих учбових закладів по країнах світу. Громадяни Великобританії можуть претендувати на гранти і стипендії, програми по яких окремі ЗВО запускають індивідуально [15].

США. Ця домінуюча в світі по економічному розвитку держава із зразковою системою як у початковій освіті, так і у вищій. Установи одержують високе фінансування, випускають кваліфікованих фахівців, які стають цінними кадрами, а у викладацькому і науковому складі - велика кількість Нобелівських лауреатів. У другій країні по рівню освіти близько 4000 ЗВО, 200 з яких регулярно входять в рейтинги кращих [15].

Австралія. Австралійське суспільство свідоме і освічене, націлене на розвиток. У країні всього 43 ЗВО, найбільш відомі з яких - Мельбурнський університет, Університет Сіднея, дипломи яких котируються майже у всьому світі. У Австралії ефективна система освіти, що відрізняється великою кількістю програм, гнучкістю в підході до викладання і оцінювання, акцентом на практичній складовій. Для студентів доступні державні гранти, університетські стипендії і фінансування від приватних організацій, на які також можуть претендувати мігранти [15].

Кількість громадян з вищою освітою в країні - спірний показник, який може свідчити про різні тенденції, залежно від загального економічного розвитку держави. З одного боку, велике число освічених жителів - позитивне явище, яке свідчить про прагнення молодого покоління до розвитку, побудові кар'єри і наявності умов для цього. Рівень освіти в країнах, що розвиваються, як правило, недостатньо високий, не дивлячись на те що кількість жителів з дипломами ЗВО може бути велике [16]. По наочній таблиці 2 можна оцінити дані тенденції, де висвітлені показники кількості освічених громадян з якістю викладання в країні (залежно від загального економічного розвитку держави).

Таблиця 2.

Країни, де більше всього громадян з вищою освітою

Держава	Відсоток населення з вищою освітою
Південна Корея	69,23
Канада	66,36
Японія	64,81
Люксембург	63,12
Ірландія	62,88
Литва	57,48
Великобританія	57,47
Нідерланди	55,60
Норвегія	55,03

Джерело: *Ranking of countries by level and quality of education.*

URL: https://international.business/world/luchshie-strany-po-obrazovaniiu/#pop-up_timing_effect

У рамках професійної освіти педагогічна майстерність має на увазі наявність у викладача певних якостей, властивих кожній чи майже кожній творчій особистості [17]:

- професійних: поглиблені знання у вибраній науковій сфері, у контексті здобутої спеціальності (методика навчання, педагогічна психологія, дидактика вищої школи тощо), здатність виокремлювати проблему та розглядати її як частину більш масштабної проблеми з урахуванням доступного фактичного матеріалу;

- спеціальних: здатність формулювати педагогічні цілі та завдання відповідної діяльності, стимулювати інтерес учнів до своєї дисципліни, досягати успіху при виконанні як навчальних, так і виховних обов'язків; поінформованість про психологічні особливості вікових груп (рання юність і старше), способи контролю та специфіку спілкування; здатність відобразити суть проблеми через конкретні завдання пізнавального характеру; звернення до прийомів перенесення та аналогії; поєднання відомих компонентів для отримання нової якості; сумнів у рішенні, яке здається очевидним, пошук нетривіальних варіантів та ін.

- моральних: порядність, вірність принципам, скромність, добродушність, працьовитість, впевненість у собі, товариськість, критичність (у тому числі до самого себе), дисциплінованість, завзятість, сумлінність, шляхетність;

- мотиваційних: громадська активність, ініціативність.

Педагогічне майстерність складається з урахуванням накопиченого досвіду, аналізу засобів навчання й виховання крізь призму творчості і репрезентується у використанні комплексу дієвих способів усунення професійних труднощів, у якісному вирішенні відповідних завдань, у спілці наукового і художнього світогляду, у здатності до конструктивного спілкування з дотриманням правил педагогічного такту, у внутрішній мотивованості. Моральні та мотиваційні властивості педагога тісно взаємопов'язані та збагачують його професійні та спеціальні властивості. У наші дні педагог вищої школи немає права обмежуватися передачею студентам необхідної інформації; він повинен володіти навичками та вміннями, що асоціюються з представниками різних професій (педагогічними, психологічними, психотерапевтичними). Це значною мірою визначає ефективність викладання.

Педагогічна майстерність - це мистецтво навчання і виховання, доступне кожному викладачеві і майстру виробничого навчання, але потребує постійного вдосконалення. І.А. Зязюн виділяє три етапи формування педагогічної майстерності [12]: 1. формування ідеалу професійної діяльності; 2. оволодіння педагогічною технікою (вміння у процесі навчально-виховної роботи керувати собою, учнями, співпрацювати); 3. професійне самовиховання, саморозвиток.

Сутність педагогічної майстерності (табл. 3) полягає у якості особистості самого педагога, який, здійснюючи цю роботу, забезпечує її успішність.

Таблиця 3.

Складові компоненти педагогічної майстерності

Сутність педагогічної майстерності	Компоненти педагогічної майстерності
<i>Педагогічна майстерність</i> - це професійне вміння оптимізувати всі види навчально-виховної діяльності, спрямованої на всебічний розвиток та вдосконалення особистості, формування її світогляду та здібностей	Професійна компетентність педагога
	Педагогічні вміння та здібності
	Педагогічна культура
	Мовна культура викладача
	Педагогічне взаємодія, вміння керувати собою
	Педагогічне спілкування та етика
	Психолого-педагогічні знання

Джерело: Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.

В реальній педагогічній діяльності ці компоненти майстерності тісно пов'язані, переплітаються та взаємно посилюють один одного. Зміст елементів професійно-педагогічного характеру у педагога-майстра повинен складатися із: 1) системи професійно-педагогічних знань; 2) системи професійно-педагогічних навичок та умінь; 3) досвіду творчої педагогічної діяльності; 4) сформованих особистісних професійно значущих якостей педагога.

У систему педагогічної майстерності, на думку ряду дослідників [18], входять чотири основні компоненти, це: професійна спрямованість особистості педагога; професійні знання; педагогічні здібності; педагогічна техніка.

У професійній спрямованості особистості виявляється позитивне ставлення до професії, бажання до вдосконалення. Професійна спрямованість, будучи сформованою, стала властивістю особистості, впливає на рівень поточних мотивів, підвищує ефективність діяльності. Вирізняють чотири стадії розвитку професійної спрямованості: 1) виявлення інтересу до професії як відображення потреби її набуття; 2) формування сталого інтересу до професійної діяльності; 3) формування цілеспрямованості у оволодінні основами педагогічної майстерності; 4) становлення комплексу аспектів, професійно значимих для вчительської праці.

Професійні знання становлять основу педагогічної майстерності, тобто «знання свого предмета; знання психолого-педагогічних дисциплін; знання методики навчання та виховання знання переваг та недоліків своєї особистості та діяльності...» [19], а також уміння синтезувати досліджувані науки та вирішувати педагогічні завдання, аналізувати педагогічні ситуації.

Педагогічні здібності - це сукупність особистісних властивостей людини, що відповідають вимогам педагогічної діяльності і забезпечують легке оволодіння цією діяльністю для досягнення високих результатів.

Четвертим елементом педагогічної майстерності є педагогічна техніка. Викладач – майстер характеризується вільним володінням професійною технологією, творчим підходом до справи та досягає високих результатів у навчанні та вихованні. Деякі вчені уточнюють наведене визначення, відносячи до типових рис майстерності педагогічної праці правильний аналіз педагогічної ситуації та вибір оптимального педагогічного рішення, творчий стиль діяльності, повагу до особистості студента. Структура «педагогічної техніки» представлена такими групами компонентів: вміння керувати собою; вміння керувати іншими; вміння співпрацювати [5,7].

Виділяють такі основні ознаки педагогічної майстерності: здатність розповісти про складні проблеми в яскравій, популярній формі; здатність «закохати» у свій предмет кожного, навіть найбайдужішого студента, стимулювати учнів до активного пошуку нової інформації із застосуванням творчих зусиль; здатність до спостереження за життям своїх підопічних, аналізу причин їх вчинків та умов, що сприяли формуванню даних причин; вміння співвідносити психолого-педагогічну інформацію теоретичного та практичного характеру, кращі сторони інноваційного педагогічного досвіду з певними факторами, що сприяють створенню ефективного та комфортного освітнього середовища, та з власним стилем викладання [7].

Педагогічне майстерність працівника ЗВО сприймається як досить стабільна сукупність теоретично аргументованих і перевічених практично педагогічних дій, сприяють продуктивним відносинам між педагогом і студентами. Запропонована дефініція та компонентна структура педагогічної діяльності дозволяють виділити ряд складових професійної майстерності викладача сучасного вишу:

1) глибокі знання та високий культурний рівень (обізнаність загальнонаукового характеру та начитаність у рамках спеціальності; розуміння того, як мислить і які почуття відчуває студент як суб'єкт освітнього процесу, як формується його особистість залежно від вікових, гендерних, середовищних, національних та інших факторів;

2) прикладні компетенції, що базуються на здатності бачити внутрішні зв'язки, що існують між окремими явищами, процесами та поняттями; навички та вміння, що корелюють із роллю викладача в контексті вищої освіти в цілому та в межах даного предмета;

3) особистісні властивості, що мають професійне значення (хороше ставлення до учнів та прагнення їм допомагати, комунікабельність і здатність передавати свій досвід іншим, високий рівень розумової активності, незалежний пошук нових знань, розвинена мовна та комунікативна культура). Слід зазначити, що педагог може стати майстром своєї справи

лише у разі використання всіх доступних йому компетенцій, систематизації ЗУН (*знань, умінь, навичок*), а також приведення їх у відповідність до індивідуального творчого потенціалу викладача. Крім того, працівник повинен інтегрувати та синтезувати морально-етичний досвід, сприймати себе як учасника педагогічної діяльності на розумовому та емоційному рівнях, об'єднувати у собі різні якості та погляди, що сприяють оптимізації виконуваних дій.

Показником педагогічної майстерності є педагогічна компетентність, що є інтеграцією досвіду, теоретичних знань, практичних умінь та важливих для педагога особових якостей [20]. Поняття «педагогічна компетентність» характеризується наявністю знань досягнення успіху, розумінням його наслідків для практики, сукупністю оперативних умінь, володінням алгоритмами вирішення професійних завдань, вмінням творчо діяти. Іноді педагогічна компетентність ототожнюється з професіоналізмом вчителя, який відбиває фізіологічні, психічні та особистісні зміни, які відбуваються у навчальній діяльності. Дане поняття синтезує когнітивний, наочно-практичний та особистісний досвід, тобто є складною сутністю, що містить сукупність знань, умінь, характеристик та особистісних якостей і забезпечує варіативність, оптимальність та ефективність побудови освітнього процесу. Педагогічну компетентність слід розглядати не тільки як результат навчання, а й як результат саморозвитку особистості, синтезу її особистого досвіду. Аналіз вищенаведених висловлювань доводить, що педагогічна компетентність - це система наукових знань, інтелектуальних і практичних умінь, особистісних якостей та сутностей, яка за достатньої мотивації та високого рівня професіоналізму, психічних процесів забезпечує самореалізацію, самозбереження та самоідентифікацію в професії вчителя. Отже, професійна компетентність викладача - це, передусім, багаторівнева структура особистості. Педагогічна майстерність свідчить про своєрідність та унікальність особистого внеску педагога у розвиток освіти. Якщо компетентність є нормативною характеристикою фахівця, то поняття педагогічної майстерності визначається рівнем цілісності та особистісної самореалізації у педагогічній професії. Завдяки педагогічній майстерності вчителі усвідомлюють механізми успішності своєї роботи, а також себе як специфічний «інструмент» роботи з людьми.

При розробці своєї професійної концепції педагогу доцільно враховувати показники ефективності навчальної діяльності. Показниками ефективності навчальної діяльності є:

- діагностична майстерність педагога: його вміння поставити діагноз якості знань, умінь та навичок, визначити рівень навчання дітей;

- організаторські дані педагога; організація пізнавальної діяльності тих, хто навчається таким чином, коли навчальний матеріал стає предметом їх активних дій;

- вибір методів та засобів навчання таким чином, щоб зміст навчального матеріалу максимально та повно враховував здатність дітей до його засвоєння та застосування;

- виховна ефективність навчальних занять: ефективне використання змісту, організації засобів і методів навчання для керування психічним розвитком дітей, для виховання у них пізнавальної самостійності, відповідальності, вимогливості до себе та інших;

- створення орієнтовної основи пізнання, при якій кожен учень знає, що і як вивчати, що і де шукати, яку інформацію отримувати, застосовувати, використовувати, за якими показниками;

- морально-психологічна атмосфера на занятті, стиль та тон відносин педагога зі студентами та учнів між собою;

- активна позиція учнів на занятті, самостійність, активність, ставлення до педагога; вміння, здатність правильно судити про якість засвоєння вивчаемого матеріалу (самоаналіз, самооцінка);

- засвоєння провідних ідей науки, термінології, понятійного апарату.

Таким чином, педагог може стати професіоналом, якщо він має комплекс здібностей та компетенцій, що бере на себе відповідальність за результати своєї роботи. У практиці саме у володінні педагогічною технікою виражається майстерність та професіоналізм педагога.

Висновки. Складність і різноманіття завдань формування особистості, що відповідає сучасному суспільству, роблять проблеми педагогічної майстерності, особливо актуальними для сучасної теорії та практики виховання. Професійна компетентність педагогів впливає розвиток сучасного суспільства, оскільки вона здатна гарантувати оптимальне вирішення конфліктів поколінь, і навіть сприяти адаптації молоді до нових соціальних умов. Інноваційні технології допомагають гуманізувати навчання. Саме використання інноваційних методів та прийомів навчання створює умови для постійного пошуку, самоосвіти вчителя. Воно включає такі педагогічні умови: необхідність інноваційного пошуку; способи та методи інноваційного підходу; використання інноваційних методів та форм організації освіти; закріплення передового досвіду інноваційних методів та прийомів. Ґрунтуючись на інноваційній діяльності, не виключаємо важливість інших компонентів педагогічної майстерності. Високий рівень педагогічної майстерності визначає успішність професійної діяльності, дозволяє педагогам реалізувати свій особистісний потенціал у творчості, а також отримувати задоволення від професійної діяльності.

Безперервне зростання професійної майстерності педагогів в умовах сучасних освітніх реформ має бути спрямоване, з одного боку, на підвищення професійної компетентності педагогів, системне вдосконалення виконання ними своєї професійної діяльності з метою підвищення ефективності та якості освітнього процесу за рахунок впровадження нових освітніх технологій, розвитку мотивації до свідомої діяльності, професійного та особистісного зростання. З іншого боку, розвиток та удосконалення професійної діяльності сприяє розвитку педагогічної майстерності як показника вищої кваліфікації педагогів.

Література:

1. Підборський Ю. Г. Особливості формування педагогічної майстерності викладача закладу вищої освіти. 2021. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35309>
2. Махиня Т. А. Особливості самоосвіти викладачів ВНЗ в умовах інформатизації навчального процесу. Теорія та методика управління освітою. Випуск 1 (10). 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2013_10_21
3. Marcus Fabius Quintilianus Institutionis oratoriae libri duodecim. Deutsche Nationalbibliothek. Record #118597396
4. Jan Amos Comenius Bibliography. URL: <https://web.archive.org/web/20110615200912/http://www.history.ox.ac.uk/cofk/reference/jan-amos-comenius>
5. Boeker R. Locke on Persons and Personal Identity. Oxford, 2021. 303 с.
6. Silber K. Johann Heinrich Pestalozzi. Encyclopædia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/biography/Johann-Heinrich-Pestalozzi>
7. Adolf Diesterweg. Proleksis enciklopedija, Opća i nacionalna enciklopedija. 2009. URL: <https://proleksis.lzmk.hr/17658>
8. Bauer K.O., Kopka A., Brindt S. (2006). Pedagogische Professional und Lehrerarbeit. Weinheim und Mbnchen.
9. Gupta Kavita (1999). A practical guide for need assessment. San Francisco: John Wiley & Sons. Inc.
10. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривоніс І.Ф. Педагогічна майстерність: підручник для вищих навч. закл. К.: Вища школа, 1997. С. 35, 79 – 80.
11. Кайдалова Л.Г., Щокіна Н.Б., Вахрушева Т.Ю. Педагогічна майстерність викладача. Харків: НФаУ. 2009. 150 с.
12. Зязюн І.А. Філософія педагогічної дії: монографія. Черкаси: Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2008. 608 с.
13. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
14. Rozhnova, T., Sholokh, O., Kapinus, O., Makhynia, T., & Prykhodkina, N. (2024). Cognition of psychological and pedagogical education in higher educational establishments: quality and requirements. *Revista Eduweb*, 18(1), 164-179. doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.12
15. Best Countries for Education. URL: <https://immigrantinvest.com/blog/ranking-best-/>
16. Ranking of countries by level and quality of education. URL: https://international.business/world/luchshie-strany-po-obrazovaniyu/#pop-up_timing_effect

17. Професійний стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: URL:<http://surl.li/piql>

18. Яблонська Т., Бассараб З. Педагогічна майстерність вчителя очима сучасного здобувача. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*. 2023. №1(3), С. 441-448. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.1780>

19. Брюховецька О.В. Педагогічна майстерність викладача вищої школи: Навч.-метод. комплекс. К. : АПН України, Ун-т менедж. Освіти, 2009. 56 с.

20. Холковська І. Л., Волошина О. В., Губіна С. І. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.

References:

1. Pidborskyu, YU. H. (2021). *Osoblyvosti formuvannya pedahohichnoyi maysternosti vykladacha zakladu vyshchoyi osvity [Peculiarities of the formation of pedagogical mastery of a teacher of a higher education institution]*. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/35309> [in Ukrainian].

2. Makhynya, T. A. (2013). *Osoblyvosti samoosvity vykladachiv VNZ v umovakh informatyzatsiyi navchalnoho protsesu [Peculiarities of self-education of university teachers in the conditions of informatization of the educational process]*. *Teoriya ta metodyka upravlinnya osvitoju. Vypusk 1 (10) [Theory and methodology of education management. Issue 1 (10)]*. 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ttmuo_2013_10_21 [in Ukrainian].

3. Marcus Fabius Quintilianus *Institutionis oratoriae libri duodecim*. Deutsche National bibliothek. Record #118597396 .[in English].

4. Jan Amos Comenius Bibliography. URL:<https://web.archive.org/web/20110615200912/http://www.history.ox.ac.uk/cofk/reference/jan-amos-comenius> .[in English].

5. Boeker, R. (2021). *Locke on Persons and Personal Identity*. Oxford, 2021. 303 с. .[in English].

6. Silber, K. *Johann Heinrich Pestalozzi*. Encyclopædia Britannica. Retrieved from <https://www.britannica.com/biography/Johann-Heinrich-Pestalozzi> .[in English].

7. Adolf Diesterweg. *Proleksis enciklopedija, Opća i nacionalna enciklopedija* . 2009. Retrieved from <https://proleksis.lzmk.hr/17658> .[in English].

8. Bauer, K.-O., Kopka, A. & Brindt, S. (2006). *Pedagogische Professional und Lehrerarbeit*. Weinheim und Mbnchen. .[in English].

9. Gupta Kavita (1999). *A practical guide for need assessment*. San Francisco: John Wiley & Sons. Inc. .[in English].

10. Zyazyun, I.A., Kramushchenko, L.V. & Kryvonis, I.F. (1997). *Pedahohichna maysternist: pidruchnyk dlya vyshchykh navch. zakl. [Pedagogical skill: a textbook for higher education. closing]*. K.: *Vyshcha shkola [K.: Higher School]*, 1997. s. 35, 79-80. [in Ukrainian].

11. Kaydalova, L.H., Shchokina, N.B. & Vakhrusheva, T.YU. (2009). *Pedahohichna maysternist vykladacha [Pedagogical skill of the teacher]*. Kharkiv: NFaU. 150 s. [in Ukrainian].

12. Zyazyun I.A. *Filosofiya pedahohichnoyi diyi: monohrafiya [Philosophy of pedagogical action: monograph.]*. Cherkasy: Vyd. vid. CHNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [Ed. from. Bohdan Khmelnytsky National University], 2008. 608 s. [in Ukrainian].

13. *Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 01.07.2014 № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 No. 1556-VII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian].

14. Rozhnova, T., Sholokh, O., Kapinus, O., Makhynia, T., & Prykhodkina, N. (2024). *Cognition of psychological and pedagogical education in higher educational establishments: quality and requirements*. *Revista Eduweb*, 18(1),164-179. doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2024.18.01.12 [in English].

15. Best Countries for Education. Retrieved from:<https://immigrantinvest.com/blog/ranking-best/> .[in English].

16. Ranking of countries by level and quality of education. Retrieved from https://international.business/world/luchshie-strany-po-obrazovaniyu/#pop-up_timing_effect .[in English].

17. Profesiynyy standart na hrupu profesiy «Vykladachi zakladiv vyshchoyi osvity»[Professional standard for the group of professions "Teachers of higher education institutions"]. URL:<http://surl.li/piql> .[in Ukrainian].

18. Yablonska, T. & Bassarab, Z. (2023). Pedahohichna maysternist vchytelya ochyma suchasnoho zdobuvacha [Pedagogical mastery of a teacher through the eyes of a modern student]. *Dystantsiyna osvita v Ukrayini: innovatsiyni, normatyvno-pravovi, pedahohichni aspekty* [Distance education in Ukraine: innovative, regulatory and pedagogical aspects], №1(3), S. 441-448. <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.1780> [in Ukrainian].

19. Bryukhovetska, O.V. (2009). *Pedahohichna maysternist vykladacha vyshchoyi shkoly: Navch.-metod. kompleks* [Pedagogical skill of a teacher of a higher school: Teaching method. complex]. K. : APN Ukrayiny, Un-t menedzh. Osviti. 56 s. [in Ukrainian].

20. Kholkovska, I. L., Voloshyna, O. V. & Hubina, S. I. (2019). *Osnovy pedahohichnoyi maysternosti: praktykum* [Fundamentals of pedagogical mastery: workshop]. Vinnytsya: «Tvory» [Vinnytsia: "Works"]. 240 s.[in Ukrainian].

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 8(26) 2024

Формат 60x90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Громадська наукова організація «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління»
Свідоцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд.11, оф 68, м. Київ, 04070.